

OUTDOOR
LIVING & LEARNING ACADEMY

Minor OnderwijsBuiten

Nieuwsbrief Herfst 2022

De minor OnderwijsBuiten is eind augustus van start gegaan. En wat is het fijn en bijzonder om met negen enthousiaste en gemotiveerde studenten en vier kerndocenten onderweg te zijn. In deze nieuwsbrief vertellen wij jullie graag over onze ervaringen van de afgelopen periode. Lees en geniet mee!

Herfst

*Storm in mijn hoofd
En het regent gedachten
De zomer is vertrokken
Herfst in m'n lijf
Kou in mijn handen
En lange nachten
Natte jas, natte sokken
Herfst in m'n lijf
Mag ik het blaadje
De kleuren
Het vliegen
Mag ik de kastanje
In zijn stevige huls
Mag ik pompoenen
En even cocoonen
Mag ik wat stiller
Geen nieuwe impuls
Storm in mijn hoofd
Maar rust in mijn dromen
Waar mijn wil doorrent
Roept mijn hart; blijf
Geurende aarde en
Gouden bomen
Ik kijk naar binnen
Herfst in m'n lijf
Marieke van Ierschoot
Oktober 2022*

Start

Op een mooie plek, midden in het bos, begint het verhaal. Het verhaal van de minor, het samenleven en samen leren in en met de natuur. Het is eind augustus en we mogen even verblijven op deze plek, waar de zomerzon schijnt en de geur van houtvuurtjes onze neuzen binnendringt. Samen dragen we zorg voor het bereiden van de maaltijden en het brandend houden van het vuur. We leven samen met elkaar en met de dieren en doen opdrachten in het bos. In ons logboek maken we notities; welke vondsten heb je gedaan en hoe heeft dit jou aan het denken gezet? Zittend bij het kampvuur glijdt de dag over in de nacht en kruipen we onze slaapzakken in. Na drie dagen zijn de eerste, waardevolle stappen gezet en verlaten we deze bijzondere plek. Waar we het vuur daar laten uitdoven is het in onszelf aangewakkerd en brandt het krachtig. Tot de herfstvakantie werkten we vooral aan Buitenbekwaam en nu verder met OnderwijsBuitenbekwaam. De stap van de natuurstage naar de schoolstage. We zijn klaar voor het vervolg van de minor OnderwijsBuiten!

Iedere woensdag is er een minor bijeenkomst en de eerste zeven lesdagen met verschillende thema's liggen alweer achter ons. Met negen gedreven studenten komen we telkens samen op een plek in de natuur, bij een natuurorganisatie of op de Hogeschool.

Tijdens deze eerste periode staan thema's als: hoe natuur een krachtige ontwikkelruimte is, de wederkerigheid van de natuur, en samenleven met

dieren centraal tijdens de bijeenkomsten. Met elkaar doen we verschillende opdrachten en denken we na over belangrijke vragen. Welke relatie heb je met natuur en hoe verhouden wij ons tot natuur? De studenten verzamelen ervaringen, kennis en beelden voor hun portfolio. De zomerzon heeft plaatsgemaakt voor hier en daar een regenbui en voor prachtige verkleuringen van de bladeren. Het is herfst en tijd voor de volgende stap.

Het herfstseizoen

Het regent vanaf augustus al veel eikels en beukennoten. Het is een goed mastjaar! Een mastjaar is in natuurbeheer een benaming voor een jaar waarin bomen en planten meer vrucht dragen dan gemiddeld, dit komt ongeveer eens in de vier jaar voor. Dieren profiteren van zo'n goed mastjaar: wilde zwijnen, edelherten, reeën, eekhoorns, muizen en vogels zijn gek op eikels en beukennotjes. Dieren als eekhoorns en gaaien verzamelen eikels als wintervoorraad. Ze verstoppert de eikels op verschillende plekken in de grond en zoeken ze tijdens de winter weer op. Een deel van de verstopte eikels graven ze gelukkig niet op, daar groeien weer nieuwe bomen uit. Edelherten, damherten en reeën lusten ook wel een eikeltje of beukennotje als snack. In de bronstperiode is dit belangrijk voer om aan te sterken. De natuur geeft ons mooie lessen, we bespreken ze, denken erover na om op onze manier vrucht te dragen in het zorgdragen voor natuur en bewoners van de aarde.

De minor bijeenkomsten

De eerste zeven bijeenkomsten liggen achter ons en er is veel kennis en ervaring opgedaan en uitgewisseld. Een blik op de bijeenkomsten:

Natuur als ontwikkelruimte

In de minor geven we de natuur een nadrukkelijke plaats in de leergemeenschap die wij met elkaar vormen. Het leren van en met elkaar includeert de aarde - we maken expliciet ruimte voor het leraarschap van de natuur. Weet je bijvoorbeeld dat 99% van de biomassa op aarde planten zijn? De plantenwereld is niet alleen veel groter maar ook veel ouder dan wij mensen, ze hebben -anders waren ze niet zo succesvol- op de een of andere manier adequate kennis over leven op aarde. Als iemand ergens goed in is, is het altijd handig om af te kijken en er het gesprek mee aan te gaan.

We lezen het boek van 'Deadline naar lifeline'. Hierin is een beweging beschreven voor het onderwijs. Wij zien het onderwijs graag minder als een activiteitenplan, waarin we kinderen voortdurend confronteren met deadlines. We willen minder werken vanuit enkel de cognitie en meer naar een holistische benadering van leren, wat dan tegelijkertijd ook ruimte geeft voor het realiseren van meer levenskwaliteit in de levens van kinderen en in ons eigen leven. Voor deze lifelines bieden we graag handvatten om het avontuur van leven als aardebewoner aan te gaan.

Is het natuur?

Een grote en veelomvattende vraag, die we benaderen vanuit veldonderzoek bij de Hortus in Leiden. De inhoud van de verschillende bijeenkomsten vraagt om een passende plaats, die zoeken we dan ook op.

Wederkerigheid met de natuur

Aan het strand leren we over de verschillende perspectieven die er zijn op natuur. En wat zij betekenen voor onze relatie met natuur. Een economisch perspectief, een ecologisch perspectief om maar enkele te noemen.

Hoe verhouden wij ons tot de natuur?

Op de Groene Cirkel werken we samen met Keelin O'Connor en Magret Noté van Natuurwijs. We verkennen in de natuur het mineralenrijk, het plantenrijk en het dierenrijk.

Doordat we artikelen lezen, podcast luisteren en documentaires kijken kunnen we koppelingen maken met de natuur ervaring, een waardevolle stap in ons proces.

Op schoolpleinsafari trekken we door Leiden op zoek naar groene schoolpleinen. Vanuit onderzoek vertellen Marian Joven en Nicole van den Bogaard over het belang van de groene buitenruimte. En er is ruimte om te spreken over de stages bij de natuurorganisaties, daarover straks meer.

Samenleven met de dieren

Door de huidige klimaat- en biodiversiteitscrisis is dit onderwerp uiterst actueel.

- Hoe kunnen mensen en dieren harmonieus samenleven?
- Welke rol hebben wij mensen in ecosystemen?
- Moeten we zorgen, ingrijpen of juist bescheiden zijn om natuurlijke processen ruim baan te geven?

Bij de Kinderboerderij was het handelen, denken en in gesprek gaan van waarde om over dit onderwerp van samenleven na te denken.

Embodied cognition

Weten met je lijf, natuur en taal horen bij elkaar. Deze bijeenkomst doet Jannette Prins als expert met ons mee. Ze vertelt over haar definitie van natuur en koppelt het aan spel en taal. Taal helpt om grip op de wereld te krijgen. Het gaat over ervaringen en waarnemen. Kijken of de wereld waar is... Taal geeft een verbondenheid met de wereld- dat begint al in de baarmoeder waar de baby de klanken van de moeder en de omgeving hoort. Voor de Nederlandse taal zijn dat ongeveer 43 klanken. Tot ongeveer 6 jaar kunnen kinderen alle klanken maken. Daarna zijn klank en taal geordend voor het gebruik in de dominante taal. Wanneer de dingen een naam krijgen, krijgen ze een diepere betekenis.

Stage bij een natuurorganisatie

Een kort verslag van enkele minor studenten

Wij, Judith, Jasmijn en Anne hebben afgelopen weken bij Dunea Duin & Water beheer onze natuur stage mogen lopen. Dunea onderhoudt de duingebieden van het westen van Zuid-Holland. Op één van deze buiten dagen gingen wij op stap met twee ecologen, Harrie en Maarten. Zij zijn gespecialiseerd in vegetatie rondom het gebied Meijndel. Zij hebben ons veel verteld over de dieren en schimmels die in de duingebieden voorkomen. Zo zijn wij niet alleen geënthousiasmeerd over het duingebied, ook hebben we onze algemene kennis enorm kunnen verbreden.

Zo hebben we geleerd over grassoorten die zichzelf sluiten bij kou en droogte en zelf weer openen als het vochtiger wordt. We hebben verschillende dieren in het gebied kunnen zien, zoals een vos, meerdere reeën, konijnen en een slechtvalk. Dit was voor ons alle drie erg bijzonder, en wij realiseerden ons dat wij de bezoekers waren van dit gebied, en niet andersom. Niet alleen deze ervaring had heel veel meerwaarde, maar ook ons bezoek en de rondleiding die wij

hebben gekregen bij het pompstation in Scheveningen. Van dichtbij hebben wij kunnen zien hoe het drinkwater, dat we kennen van uit de kraan, wordt gefilterd en tot drinkbaar water wordt gemaakt.

Door de vele feitjes, hebben wij een hernieuwde verwondering voor de kleine dingen in de natuur gekregen. De kleine dingen zijn namelijk allemaal deel van iets ontzettend groots. Waar wij nog nieuwsgierig naar zijn is hoe wij de kennis die wij nu hebben opgedaan, kunnen gaan verwerken in de lessen die wij gaan geven, en hoe je kinderen enthousiast kunt maken hiervoor.

Meer weten?

We kunnen ons voorstellen dat je nieuwsgierig bent geworden door het lezen van de nieuwsbrief. Voor vragen en een gesprek over de minor Onderwijs-Buiten staan wij altijd open. Je kunt ook de informatie lezen en het filmpje bekijken op de website van het lectoraat Natuur & Ontwikkeling Kind: www.hsleiden.nl/natuur-en-ontwikkeling-kind/nieuws/minor-onderwijsbuiten-in-september-van-start

We ontmoeten je graag!

Loes van 't Hoff, Marian Joven, Marieke van Ierschot en Janneke Hagenaar.

Kijk mee

De studenten lopen stage op vier uitdagende plaatsen. Ontdek wat deze plaatsen bieden. Het is geweldig!

Tuin Moes: <https://tuin-moes.nl>

Dunea: www.dunea.nl

Groene Cirkel Oegstgeest: www.kwekerijdegroenecirkel.nl

Buitenleeft! Delft: www.kwekerijdegroenecirkel.nl

